

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Slov. in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu! — Kompromis. — Skerbinčeva petindvajsetletnica v Višnji gori. — Govor dr. Tavčarja pri proračunski razpravi 20. marca t. l. — Šolstvo v podrobni proračunski razpravi. — Zmes. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Slov. in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu!

Po sklepu upravnega odbora v seji dne 31. marca t. l. se bo vršila XIV. glavna skupščina „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ dne 14., 15. in 16. avgusta t. l. v Trstu.

Predavanja in predlogi za glavno skupščino se morajo prijaviti do 1. julija t. l. podpisanemu vodstvu, obenem naj se naznani dotični govornik.

Poslane teme in stavke razglasimo takoj, ko se nam pošljejo.

Cenjena „Zavezina“ društva prosimo, da naj izvolijo pri svojih zborovanjih delegate v zmislu § 7., lit. e „Zavezinih“ pravil. Delegati naj se nam prijavijo do 25. julija. Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi udeležili.

Društvene „izkaze“ dobe gg. predsedniki ob pravem času v roke.

Gg. blagajnike „Zavezinih“ društev pa prosimo, da pošljejo v zmislu § 7., lit. b „Zavezinemu“ blagajniku letni donesek do konca maja.

Vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

V Ljubljani, dne 5. aprila 1902.

Tajnik:

Drag. Česnik.

Predsednik:

L. Jelenc.

Skerbinčeva petindvajsetletnica v Višnji gori.

Vedno se je pričakovalo, da bo kako spretnejše pero popisalo, kako je naš priljubljeni gospod nadučitelj Janko Skerbinec obhajal petindvajsetletnico svojega težkega, a uzornega službovanja v Višnji gori.

Cela ta stvar je sicer zakasnjena, a vendar vredna, da se otme pozabljivosti.

Že Karol Veliki je rekel, da moramo narod izobraževati, ako hočemo, da napredujemo v omiki in gmotnem stanju. To ljudstvo od dne do dne bolj izprevideva, zato pa tudi večkrat javno pokaže, kako ve ceniti zasluge vestnih in požrtvovalnih ljudskih učiteljev.

V dokaz temu bodi mi dovoljeno, da podam le nekaj črtic o tej slavnosti. Na zahvalno nedeljo je bilo zjutraj

Kompromis.

„Obramba revnih celjskih razredov, ki se pri obstoječih razmerah v doglednem času ne razširijo niti najmanj, izerpa pa popolnoma podporo, ki jo uživamo od drugih slovenskih strank in velja nas najboljše naše moči.“

„Slov. Narod“ št. 68.

Celje je postalo svetovno znano mestee. Svoje zgodovinske važnosti neče izgubiti na nobeden način. Kakor so svoje dni belili celjski grofje mnogim mogočnejšem lase, tako belijo današnji celjski uktravistični (?) štirje razredi vsem politikom glave. Kakor je moralo pasti radi celjskih vsporednic Windischgrätz-Plenerjevo ministrstvo, prav tako se lahko pripeti tudi Körberjevemu ministrstvu in na ta način odneso celjske vsporednice štajersko „zaspano politiko“ k večnemu počitku.

Ta uvod naj si zabileži slovenska politika v svoje „anale“.

Mnogo prahu je vzdignila postavka „Celje“ v avstrijskem političnem svetu. Mnogo črnila se je že porabilo o onem pomenljivem, ali recimo boljše, slučajnem glasovanju, kjer je slovenska pravična stvar zmagala z usodnim številom 33. — Mnogo hrupa je takrat nastalo „pro“ in „contra“; a še več je povzročil hrupa v avstrijskem političnem časopisju „Slov. Narod“ s svojo 86. številko z dne 24. marcija t. l., kjer je

in ob desetih z lece oznanjeno, da bo v proslavo 25letnice, kar je gospod nadučitelj v Višnji gori, v sredo 6. nov. 1901 ob 8. uri zjutraj slovesna sv. maša v mestni cerkvi, in naj se v to svrhu vsa šolska mladina zbere točno ob 3/4 8. v šolskih prostorih.

V ponedeljek radi sejma ni bilo šolskega pouka, v torek pa v 3. razredu tudi ne, ker je bil gospod nadučitelj pri seji e. kr. okrajnega šolskega sveta v Litiji; zato se je nudila prilika, da je bilo mogoče šolske prostore prav lepo dekorirati, ne da bi bil slavljeneec o tem kaj vedel.

Zjutraj ob 3/4 8. je bila zbrana vsa šolska mladina v krasno okinčani šolski sobi, odkoder je šla potem paroma s šolsko zastavo med slovesnim pritrkovanjem zvonov v mestno cerkev, kjer je bila slovesna sv. maša. Pri sv. maši so bili navzoči tudi vsi župani, udje kraj. šol. sveta in veliko družega ljudstva. Službo božjo je povelečevalo lepoubrano in mogočno cerkveno petje pod vodstvom slavljenca.

zagledal beli dan uvodni članek: **Celje**. Jedro tega članka se osredotočuje v teh-le stavkih: „Slovanske stranke se vesele dosežene zmage in tudi mi se veselimo od srca, čeprav si ne prikrivamo, da je le efemernega pomena. Nemški naskoki na celjske razrede se bodo ponavljali, in kar se Nemcem ni posrečilo v petek, se jim lahko posreči pri drugi priliki.

Ali je res popolnoma nemogoče, da bi se glede celjskih razredov dosegel pameten in pravičen kompromis? Sedaj vise celjski razredi takorekoč v zraku in kar je nahujsše, vse naše narodno politično delo v parlamentu je pravzaprav omejeno le na obrambo Celja. Zaradi Celja ne moremo nikamor naprej in ne morejo naši poslanci začeti nobene druge večje akcije. Kaj bi rekli Poljaki in Čehi, če bi jih danes pozvali, naj podpirajo n. pr. veliko akcijo za pridobitev slovenske srednje šole na Goriškem ali v Trstu, danes, ko je radi obrambe Celja nastal tak vihar.

Obramba revnih celjskih razredov, ki se pri obstoječih razmerah v doglednem času ne razširijo niti najmanj, izerpa popolnoma podporo, ki jo uživamo od drugih slovanskih strank in velja nas najboljše naše moči. To so momenti, ki nam grene veselje na doseženo zmago in nam narekuje nasvet, naj bi štajerski Slovenci vzeli v pretres misel, kako bi se dosegel kompromis. Kot zmagovalci to lažje store, ne da bi se ponižali, a da je samo potem kompromisa mogoče to zadevo uravnati in dobiti zopet proste roke za druge zadeve, tega menda nihče ne bo tajil.“ —

Prihodnja številka „Slov. Naroda“ je pa objavila nekaj pogoj, pod katerim se skleni eventualni kompromis. Vsak treznomislec in dalekoviden politik se je razveselil teh v istini daleč segajočih in za ravnokar povzročeno vznemirjenje pomirjajočih besedij, le oni politiki se niso razveselili teh besed, katerim gre pšenica edino le v klasje ob času bobnečih fraz, narodnostnega šundra in „zaspane politike“. In vzdignil se je pristno (!?) narodni (!?) „Slovenec“ ter objavil prvo kukavičje jajce v obliki „brzovavnega ogorčenja“. To ogorčenje — javno namreč — ima pa ravno tista tla, kakor sklicevanje „Slovenčev“ na katoliško zavednost „Kranjskih analfabetov“, ki tvorijo nepremagljivo gardo — ?! — klerikalne stranke. Realni politiki zelene Štajerske so se temu ogorčenju smijali prav iz srca. Kmalu po tem „brzovavnem ogorčenju“ je objavil „Slovenec“ nekako vže pripravljeno izjavo, katero so

Po končani službi božji se poda šolska mladina med slovesnim zvonjenjem in spremstvom duhovščine krajnega šolskega sveta, županov itd. zopet nazaj v šolo.

Tukaj je čestital gospodu nadučitelju najprej gospod župnik Konrad Texter, potem gosp. predsednik kraj. šol. sveta Mihael Omahen in v imenu zbranih županov iz višenjske okolice pa gospod mestni župan Štefan Pirnat. Jublanta je v posebno lepih in pristranih besedah pozdravil g. Omahen in naposled rekel: „Zastonj bi se trudil iskati nadalje primernih besedi, da bi se Vam zadostno zahvalil na Vašem uzornem in zares požrtvovalnem delovanju za šolo, občino in cerkev skozi celih dolgih 25 let. Izražam samo odkritosrčno željo, da bi ostali zdravi, veseli in srečni še dolgo vrsto let med nami! V znak naše neomejene hvaležnosti in odkritosrčnega priznanja blagovolite sprejeti ta-le skromen spominek.“ (Pri teh besedah podal je gospodu nadučitelju dragocen srebrni tintnik in zlato pero v vrednosti 180 kron.) V srebrni tintnik so vrezane sledeče besede: „V spomin

pa menda edino le oni videli, ki so jo spisali, oziroma podpisali. In mnogim je ta izjava prišla kakor nalašč, zakaj s to izjavo so si dali nekako zadoščenje za vso ono „nesramno gonjo“, ki jo je vprizoril „Slov. Narod“ proti „zaspani štajerski politiki“, in drugič si je marsikdo mislil, da se pri takem kompromisu ne bo dalo računati mastnih „zaslužkov“! „Slovenčeva“ stranka šla je še dalje. Mobilizovala je ves pisoči aparat svoje stranke in kukavičja jajca so zagledala beli dan po vseh, količkaj po klerikalnem duhu dišečih časopisih širne Avstrije, posebno sta se pa udinjala ljubljanskim „ogorčencem“ praška „Politik“ in dunajski „Vaterland“. Slednji dokazuje s pedagoškega stališča v stvarnem članku potrebo vsaj dosedanje uredbe dotičnega celjskega gimnazija, in je ta list posredno naravnost proti vsakemu kompromisu?!

Kako stvaren in s pedagoškega stališča utemeljen, članek mora biti ta „Vaterlandov“ članek, dokazuje že najbolj to dejstvo, ker je onemu istemu „Vaterlandu“ Celje „fremdes Gebiet“ in dunajski Čehi s pedagoškega stališča po „Vaterlandu“ — niso potrebni osnovnih šol v materinščini.

„Slovenec“ prinaša še vedno dan na dan razne dopise, seveda naročene s Štajerskega, kjer se „štajerski Slovenci“ možato oglašujejo in izjavljajo, da so oni proti vsakemu takemu nasvetu.“

Kam pa pripelje človeka slepa strast, ko mora pisati inspirirane članke zoper lastno prepričanje, izpoznamo iz članka, priobčenega v „Slovenec“ št. 74. pod firmo „Celjska gimnazija“ s Štajerskega, kjer člankar jasno!? in odločno!? govori. Pribijmo naslednja argumenta v dokaz klerikalne konfučnosti in v dokaz štajerske „zaspanosti“.

1.) Znano je, da je omika in olika vsakega dijaka odvisna od dveh činiteljev, namreč od doma in od šole. Šola da izobrazbo svojim učencem lahko, če tudi v kakem trgu (Žalec) ali v kakej vasi (Št. Jurij) stoji. To se pravi, učenci postanejo lahko dobri Latinci, izvrstni Grki, znajdljivi matematiki in fiziki, tudi če se podučujejo v vasi ali v trgu. To pa nikakor ne zadostuje. Vsak abiturijent (in naši abiturijenti so že 20 let stari, če ne že več) bi moral vsaj kolikor toliko življenje poznati, življenje v vseh njegovih fazah, življenje v njegovi mnogoličnosti. Da za spoznavanje življenja trg ali vas (kjer se ne vidi mnogo več, kakor kako se gnoj kida, kako se krave molzejo, ovce strižejo in krompir sadi) za odgojo gimnazijcev ni pravi

25letnega uzornega službovanja v Višnji gori izrekajo blagorodnemu gospodu Janku Skerbinecu župani ušolanih občin in krajni šolski svet svojo najtoplejšo zahvalo in priznanje. Višnja gora, 6. novembra 1901.“

Takoj potem je stopila pred jublanta belo oblečena deklica, mu sledeče čestitala in naposled podala prekrasen šopek cvetlic: „Blagorodni gospod nadučitelj! Veleecenjena gospoda! Z veseljem se pridružujem tudi jaz, veleecenjena gospoda, Vašemu slavlju našega ljubljenege gospoda nadučitelja v imenu nas učenk. Ni nas malo, vsaj za menoj niso le pričujoče, ampak tudi vse one, ki so v teku zadnjih 25 let hodile v to šolo in se danes z nami vred hvaležno spominjajo tu od Vas sprejetih dobrot. V imenu vseh teh stojim tu pred Vami, blagorodni gospod nadučitelj!

25 let ste tu pri nas, 25 let vodite to šolo, 25 let se trudite z vsemi silami, podati mladini razne potrebne znanosti. Koliko truda in dela! Majhne prihajamo, velike pa odhajamo!

kraj, je očitvidno. Življenje se spoznava le v večjih mestih, kjer so različni stanovi, različna podjetja, kjer je zastopana kolikor toliko tudi veda in umetnost. In to spoznanje življenja je po mojem mnenju več vredno, kakor vsi grški aoristi in Horacijeve ode in še trigonometrija povrh. Le v mestih vidi dijak, kako se omikani ljudje vedejo in kretajo, le v mestih se lahko razširi dijaku duševni obzor. Naj mi tukaj nobeden ne ugovarja, da se zamujeno lahko na univerzi popravi. Naši abiturientje so že prestari, kakor da bi se dali na univerzi mikati in likati. „Ura zamujena, ne pride več nobena.“ Žalčani in št. Jurčani bodo sami pripoznali, da v njih krajih ni atmosfera, da bi se dijaki izobraževali, saj bi morala pretežna večina na kmetih stanovati.

2.) Bi eventualna gimnazija v Žalcu ali v št. Juriju čez tri ali štiri leta za sušico umrla. Kajti dijaštvo žalske gimnazije bi se rekrutiralo le iz zapadnega dela celjskega, iz vranskega in gornjegrajskega okraja. Vsi dijaki pa v severnem, južnem in vshodnem delu celjskega okraja, dalje vsi dijaki iz celjskega mesta in okolice (in teh je 49), dalje vsi dijaki iz laškega, sevniskega, brežkega, kozjanskega in šmarskega okraja bi obtičali v Celju v nemški gimnaziji. Kajti tega si gospod dr. Tavčar naj nikar ne domišljuje, da bodo celjski Slovenci in celjski okoličani njegovemu kompromisu na ljubo svoje otroke dajali v kako vas blizu št. Jurja ali Žalca h kakemu kmetu stanovati. Po našem računu bi šteli vsi štirje nižji razredi žalske ali šentjurske gimnazije v najugodnejšem slučaju 40 dijakov. In tako bi dobila učna uprava in bi imeli naši nasprotniki dokaz, da se slovenske spodnje gimnazije na Spodnjem Štajerskem ne drže. V Celje bi tudi ne mogli več, ker bi se tej pravici po kompromisu odpovedali. G. dr. Tavčar naj tudi nikakor ne prezre, da ima celjska gimnazija pripravnico nalašč za slovenske dijake, da je sploh vse za lov na slovenske dijake pripravljeno.

Prijatelji pri „Slovenu“! Ako ta fakta drže, zakaj pa zida ljubljanski škof svojo gimnazijo na ljubljanskem polju? Gimnazijci v Žalcu ali v št. Juriju bi vsaj videli gnoj kidati, krave molzti in ovce stričiter krompir peči, dijaki škofovega zavoda pa še tega ne. Potem se ne čudite, da se borimo z vsemi „štirimi“ proti škofovemu zavodom.

Škof Bonaventura et consortes si naj torej konsekvntno tretjemu argumentu nikar ne domišljujejo, da bodo

Slovenci njim na ljubo pošiljali svoje otroke v vas št. Vid in ta zavod mora po „Slovenčevem“ računu čez tri ali štiri leta umreti za sušico.

Seveda „Edinost“ je tudi pricapljala dne 4. aprila 1902 s člankom „Kompromis?“ na dan. Spisal ga je Podgornik. Sicer smo mislili, da je Podgornik v istini treznejši politik, ali konstatovati moramo, da njegova politična zrelost ne seže niti preko njegovega nosu, zakaj ta politik in „slovanski mislec“ ne opazi, po čem stremi ves ropot v klerikalnem taboru. Nauk cele zgodbe je ta: Klerikalni politikoni so mislili, da so dobili v „kompromisu“ nekako orožje, s katerim zavdajo napredni stranki smrtni vdarec. Pa prepričani naj bodo, da se jim nakana ne posreči, zakaj napredna-narodna stranka je ravno s tem kompromisom razcepila Slovence v dva tabora; v enem stoje trezno misleči politiki, v drugem so pa zastopniki „Slovenčeve“ stranke in štajerske „zaspane politike“.

Kako stališče pa zavzema slovensko napredno učiteljstvo pri tem kompromisu? Izjavljamo pred svetom, da smo popolnoma za kompromis. A diktirajmo jim ga pod sledečimi pogoji:

1.) Popolno slovensko gimnazijo v obližji Celja.

2.) Samostojnega slovenskega deželnega ljudskošolskega nadzornika za Spodnje Štajersko.

3.) Potrebne slovenske ljudske šole na Koroškem, v Trstu in Gorici.

Ako Vam je pa več Celje z ono nepopolno uktraviščno gimnazijo pod nemškim vodstvom, kakor pa tak kompromis, potem — bodo pa Korošci kakor Štajerci kmalu klicali: „Morituri vos salutant!“ —

Govor dr. Tavčarja

pri proračunski razpravi 20. marca t. l.

Visoka zbornica!

Preden preidem v razpravo o srednjem šolstvu, preden se dotaknem raznovrstnih pritožb, ki bi se lahko po pravici oglašale s stališča slovenske narodnosti zoper državne srednje šole, sprožil bi rad nekatere splošne opazke.

Eden mojih predgovornikov, gospod poslanec Žičkar je zastopal v svojem govoru načela, ki jih s stališča svoje stranke

Nič ne prinesemo, a z bogatimi zakladi raznega znanja se vsako leto poslavljamo od Vas. 25 let — koliko žalosti in grenkosti — prosimo odpustite — provzročene ne po naši hudobiji, pač pa po naši lahkomiselnosti. A omagali niste! Navzlic trudu in grenkosti ste šli vedno svojo pot naprej: vedno ljubeznivo, vedno požrtovalno, vedno goreče nas učeč in svareč. Zato se lahko danes ponosno ozirate na svoje 25letno plodonosno delovanje pri nas. Pa tudi me se s ponosom oziramo na Vas, našega ljubljene nadučitelja, ki ste vedno živeli in še vedno živite in gorite za šolo, ki ste ljubili in še ljubite učečo se mladino. Zato presrečna zahvala za ves Vaš trud in napor!

Ljubega Boga hočemo vedno prositi za Vas in Vaših blagor. Kot viden izraz naše zahvale pa sprejmite ta skromen šopek cvetlic ter glasen klic: Bog Vas blagoslovi in živi! Živio!

Končno se je slavljenec zahvalil še učenec 3. razreda, mu podal kot znak otroške hvalečnosti lepo podobo sv. Ivana Nepomuka in tako-le govoril: „Blagorodni gospod nad-

učitelj! Velečenjena gospoda! Tudi mi dečki ne smemo in ne moremo zaostati. Sicer imamo bolj trdo sree in radi ne izdamo, kadar nam postaja mehko. A danes, ko se spominjamo 25letnega Vašega plodonosnega delovanja v naši fari na tej šoli, ne moremo zadržati svojih čutil — silijo nam ven na dan — le pripravnih besedi ne moremo najti, s katerimi bi izrazili dostojno in razumno svojo hvalečnost, ljubezen in vdanost do Vas. Zahvalili smo se danes v cerkvi ljubemu Bogu, ki nam je dal tako vnetega učenika, prosili: naj Vas nam še dolgo ohrani in osreči. Tudi drugičkrat hočemo še tako prositi, a danes sprejmite kot znak naše hvalečnosti zagotovilo, da se hočemo vedno in zvesto držati Vaših naukov. Učili ste nas, da moramo ljubiti Boga in pokoriti se njegovim zapovedim — in zavedni kristjani hočemo biti; učili ste nas, da moramo ljubiti svojo lepo slovensko domovino in zavedni Slovenci hočemo biti; učili ste nas, da moramo ljubiti slavno Avstrijo in našo cesarsko rodovino in zavedni Avstrijci

ne morem odobravati. Toda stojim na stališču, da je vsakdo v tej zbornici upravičen, zastopati svoja načela in to pravico si hočem prilastiti tudi jaz tukaj.

Klerikalizem in šola.

Na Kranjskem in povsod, kjer prebivajo Slovenci, se pojavlja močna nazadnjaška struja zoper moderno šolo. Kakor volkovi okoli črede, tako vohajo naši nazadnjaki okoli onih zatvornic, s katerimi so obdali zakoni prosvitljene dobe naše šole. Stranka, ki se med Slovenci pripoznava k svobodnim načelom, in kateri imam tudi jaz čast pripadati, straži sicer vestno pred šolo, pred tem braniščem, ki jamči za zdravi napredek slovenskega naroda. Ni tedaj čudo, če smo postali vsled tega neprestanega straženja nekoliko nervozni, tako da slutimo povsod nevarnosti ter iste tudi zdajpazdaj pretiravamo.

Naj si morebiti nosi tudi to, kar bom tukaj navedel, znak pretiranja, ne sklepajte iz tega na bolešno pretiravanje, kakršne se čutim prostega. Izvajajte temuč blagohotno iz onih mučnih skrbi, ki nas napolnjujejo — posebno na Kranjskem — zaradi šole. Nevarnosti so, in sovražniki so, ki javno rohne ali tudi na skrivnem ruvajo in ščuvajo zoper državne zavode. To so sovražniki, ki ne prikrivajo, da hočejo biti rimski od glave do pete in v mozeg svojih kosti. Mi pa, ki nočemo niti s skrajnim koncem svojih nosov biti rimski, moramo prestati težke boje in naši živci so v neprestani razburjenosti, osobito ker čestokrat mogočnega protivnika ne vidimo, temuč le občutimo njegovo nevarno rovanje pod nogami.

Čutimo, da grozijo [novi] šoli velike nevarnosti, čutimo pa tudi, da nismo čestokrat v stanju, odrediti potrebno v pokončevanje teh nevarnosti, ker se skrivajo za hinavstvo in zvižahnost.

Zaradi tega mi blagovolite v mojem današnjem govoru pripisati nekoliko nervozitete ter mi potrpežljivo oprostiti, ako bi mi tupatam ušla trpka beseda.

Minister Hartel.

Tako naj vendar omenim, da so nevarnosti, o katerih sem ravnokar govoril, postale pod sedanjim naučnim ministrom še intenzivnejše. Smatrali smo ekscelenco za svobodoljubnega moža; mogoče, da je tudi bil, toda dandanes se

hočemo biti. Da — hvalo stotero za Vaše lepe nauke, za Vaš trud in napor. Bog Vas živi! Bog Vam plačaj! Živio!“

Po končanem govoru so zaklicali navzoči trikrat „slava“ in „živio“, nato pa je zadonela ljubljena cesarska pesem.

Jubilant je bil vidno ginjen in presenečen tako, da je jedva izpregovoril le kratke, ginjaive besede v zahvalo za nepričakovano-prirejeno mu slavnost.

Te slavnosti pa je bil gospod nadučitelj tudi vreden in jo je popolnoma zaslužil.

Gospod Janko Skerbinec deluje požrtvovalno in s pohvalnim uspehom 25 let v šoli v Višnji gori; za korist občine se je trudil nad 18 let kot mestni občinski svetovalec; leta 1885. je ustanovil navzlic raznim zaprekam dobro organizovano gasilno društvo, l. 1894. pa višenjsko mestno godbo.

Po njegovem prizadevanju je nasajenih in pocepljenih po vsej šolski občini veliko žlahtnih sadnih dreves. Tudi cerkveno in narodno petje prav marljivo goji, tako da posebno cerkveno petje slovi daleč na okoli.

Tedaj čast, komur čast.

—e—, neučitelj.

mi zdijo barve njegove svobodomiselnosti obledele, kakor barve mašnega oblačila, ki se rabi že sto let. Ako ni ta fraza prava, pritrdil bo ekscelenca, da je svojo nekdanjo lahkomi-selnost prevlekel močno z lepotilom. (Prav dobro!)

Letošnja budgetna debata je potekla pravzaprav zelo medlo, in sveti ogenj svobodomiselnosti, ki je v prejšnjih časih tupatam v tej zbornici visoko vzplamtel, ni nikjer švigal, prav tako, kakor da bi bili za Avstrijo svobodomiselnost in prosveta odpravljena pojma.

Gospod naučni minister se ima tej okolnosti zahvaliti za svoje udobne dneve, in prav nič bi se ne čudil, če bi ekscelenca sedaj, ko je srednješolska zadeva na razpravi, porabil zbornične razprave za to, da absolvirajo pod temno odejo dvorane svoje poldansko spanje.

In takoj pripomnim, ekscelenca lahko stori to brez nevarnosti! Če bi ne bilo malce Celja, potem bi se duše tega visokega drž. zbora preklicano malo brigale za idealne namene, ki jih zasleduje in dosega srednja šola v zdravi državi, in nihče bi se posebno ne razvnel nad nepopolnostmi uprave našega srednjega šolstva. (Prav dobro!)

Tako pa tvori resolucija grofa Stürgkha središče razprave o naučnem budgetu, kregamo in prepiramo se za majhno mušico, toda bojim se, da smo podobni dvema učenjakoma, ki sta se sprla v afrikanski puščavi zaradi redkega metulja, ne da bi opazila črne čete, ki se jima bliža za hrbotom. Ta dva izvrstna moža znanosti gotovo ne bodeta zapazila nevarnosti poprej, dokler se ne bodeta že sukala na ražnju ter se ocvrla za obed temni druhali. (Prav dobro!)

No, nočem govoriti samo o Celju, dasi še bom prišel na to in na resolucijo grofa Stürgkha. Naprej bi rad posvetil nekoliko besed nevarnostim, ki grozijo osobito na Kranjskem srednji šoli. Pri tem ne grem tako daleč, kakor nekateri hudobni jeziki, ki trdijo, da na Kranjskem niti ne potrebujemo ministra za bogočastje in nauk, ker oskrbuje bogočastno upravo škof ljubljanski, nauk pa kardinal v Gorici, (Čujte! Čujte!) tako daleč nočem iti, toda na Kranjskem so nekatere posebne nevarnosti, in državni upravi očitam, da se proti tem nevarnostim ne le ne bojuje, temuč indirektno priznava, da bi ji niti ne bilo neprijetno, če bi se te nevarnosti zrušile uničujoče na našo srednjo šolo.

Gospoda moja! Pred nedavnim je neverjetno trdil tukaj zastopnik nekaterih kmečkih občin Gorenje Štajerske v svojem govoru o državnem proračunu, da se učenci na sedanjih učiteljiših v svoji veri pokvarijo; da bi ti učni zavodi potem-takem ne bili nič drugega kot zavodi za brezverstvo in dušno kvarenje.

Ne omenjam tega iz vzroka, da bi opozoril, da ekscelenca gospod naučni minister ne protestira takoj proti temu vnebovpijočemu natolecevanju.

(Dalje prihr.)

Šolstvo v podrobni proračunski razpravi.

(Konec.)

Česar še nedavno sami nismo verjeli, se je zgodilo. Nemški naklep na slovenske gimnazijske razrede v Celju se je sijajno odbil. V tem znamenju se je tudi prekinilo predvelikonočno zasedanje burno in kričeče, toda za avstrijsko slovanstvo zmagovito.

Za neusmiljeni poraz Stürgkhove resolucije se imamo Slovenci zahvaliti pač poglavitno nevstrašeni slovanski vza-

jemnosti, posebno nepremakljivim češkim sobojevnikom. Res je sicer, da bi tako sijajnega uspeha ne bili dosegli, da ni posegla vmes srečna konstelacija. Nemški klerikalci so se deloma pridružili Nemcem, deloma so zapustili dvorano, trije pa so celo glasovali s Slovenci. Jeziček na tehničarji pa so bili Italijani, ki so glasovali proti Stürgkhovi resoluciji, ne morda iz ljubezni in pravičnosti do Slovencev, temuč iz gologlega maščevanja, ker niso hoteli Nemci glasovati za premostitev hrvaške gimnazije iz Pazina. To so tudi izjavili pred glasovanjem po svojem zastopniku Rizziju, češ, da bi jih bili imeli Nemci popolnoma zase, da so postavili na glasovanje obenem pazinsko in celjsko gimnazijo. Glasovali so tedaj nemški klerikalci in Italijani — kakor jim je ravno kazalo.

Pred glasovanjem je govoril še enkrat naučni minister Hartel o srednjem šolstvu. Povedal je, da je mogoče le sukcesivno izvrševati želje glede novih srednjih šol. V ministertvu leži sedaj 47 prošelj za poddržavljenje srednjih šol, 56 prošelj za ustanovitev novih srednjih šol, v 29 slučajih prosijo občine, da jim država spregleda prevzeta bremena za srednje šole. Ako bi hotela vlada ugoditi vsem tem prošnjam, nakopala bi si celih 16 milijonov K več izdatkov, a obremenila bi tudi vsakoletni državni proračun za 7 milijonov. Minister izjavi, da so glede srednjih šol na najslabšem planske dežele, kjer se baš zadnji čas ponavljajo upravičene prošnje za ustanovitev srednjih šol, na katere se tudi mora ozirati, ker izkazujejo po preobitem obisku takoj ob ustanovitvi, da so potrebne.

Potem je govoril celjski poslanec Pommer, ki je mešal po svoji duhoviti navadi „Kraut und Knochenwerk zusammen“. Govoril je o papeževih bullah, cerkveni dogmatiki, o Štajerski kot pradomovini Nemcev, o krstnih knjigah, o Gostinčarjevi zadevi, o slovenskih okrajnih zastopih, „Slovenskem Narodu“ in prisilnem zavodu za žurnaliste, o krvavo žaljenem nemštvu itd.

Kot tip celjskega „todlna“ je pogrel brezmejno budalost, da so slovenski gimnazijski razredi — očitno orodje za poslovenjenje Celja in Spodnje Štajerske. Za to duhovito profsorsko iznajdbo je mož vreden nemških Celjanov, Celjani pa njega.

Posl. grof Stürgkh je še enkrat razlagal na dolgo in široko o svoji famozni resoluciji. Mož pač ni slutil, da govori svojemu slabotnemu detetu — nagrobni govor.

Najprej pride na glasovanje zvišena budgetna postavka za češko gimnazijo v Opavi, ki se sprejme z 239 glasovi proti 144. Za so glasovali tudi socialni demokratje.

Po formalni debati se začne poimensko glasovanje o Stürgkhovi resoluciji. Zbornica je nudila v tem trenutku nenavadno lice. Od Badenijevih časov ni bila zbornica tako polna. Hrupna razburjenost je rasla od minute do minute, da ni bilo slišati imena poklicanih. Ko potem končno naznani predsednik uspeh: za 170, proti 203, resolucija je zavržena s 33 glasovi večine, zavlada je za trenutek splošna tišina, da zabuči potem vihar s tem večjo silo. Vse nemci so žvižgali in razbijali, vse križem je vpilo, grozilo, smejalo se in ploskalo. Ker ni nihče hotel zapustiti zbornice, a predsednik ni mogel priti do besede, zaključil je naglo sejo, ne da bi bil kdo slušal in razumel njegovega voščila za praznike.

Nepričakovan poraz je najhujše poparil nemško ljudsko stranko, ki si je domišljevala, da bo s svojo pristno revolversko politiko prisilila vlado in ostale stranke, da se podvr-

žejo brezpogojno njeni diktaturi. Dovolj značilno za korupcijske nazore v tej stranki je pač, da je zveza nemške ljudske stranke pred glasovanjem obvestila ministrskega predsednika, da stopi stranka takoj v opozicijo, ako glasovanje o celjski resoluciji ne izpade v prilog Nemcem. Naravnost zaukazali so Körberju, da naj vpliva na nemške klerikalce, da bodo glasovali za Stürgkhovo resolucijo.

Ker se Körberju to ni posrečilo popolnoma — sicer pa je njegovo včerajšnje objemanje Kathreina tudi pomenljivo — izdala je zveza nemške ljudske stranke komuniké, v katerem se trdi, da je vsled padle Stürgkhove resolucije postal parlamentarni položaj skrajno resen. Budget s celjsko postavko v sedanji obliki, s češko tehniko v Brnu in 16 milijoni za Prago itd. je za avstrijske Nemce nesprejemljiv.

Sicer pa tudi v nemški ljudski stranki ne jedo juhe tako vroče, kakor jo — kuhajo.

Zmes.

XXXVIII.

G. urednik! Najbolje je, da začneva pri „visoki“ politiki (ne na Triglavu) in potem preideva na našo ljudsko šolsko politiko. Naš najvišji šolski „liberalec“ šef kaj rad da razne koncesije klerikalni stranki, samo da ostane „regierungsfähig“. Midva še nisva bila v tem položaju, kakor ne Kathrein, ko ga je ministrski predsednik pl. Körber objel, ker ni glasoval za slovensko-nemško gimnazijo v Celju.

Če kogar minister objame, tako že ve, da to ni zaman, zlasti če se vlada dogovori z nemškimi poslanci, da je treba Slovanom zaušnico dati, četudi potom Stürgkhove resolucije.

Zakaj pa ni pl. Körber objel dr. Žlindre, ki ima glasom klerikalnih trobil največ zaslug za rešenje naše sloven. gimnazije? No zato, ker sta dr. Žlindra in poslanec Robič pregovorila, da so (reci!) trije nemški klerikalci glasovali za, drugi pa so se glasovanju odtegnili. To pač kaže, da imajo nemški še nejasen program, dočim so vse druge stranke vedle, za kaj se gre. Nemška krščanska stranka s svojim vodjem dr. Luegerjem, ki je bil nekak polubog naših krščanskih socialstov, se je postavila na nemško stran, kakor naši vladni škofje s svojim nemškim uradovanjem. „Honny soit pui mal y pense.“ (Lump, ki kaj slabega pri tem misli). Zasluga za to lapalijo je seve na strani slov. katoliške stranke, oziroma dr. Žlindre.

Poslanec Hagenhofer je v državnem zboru trdil, da so državna učiteljska kraja za brezboštvo in pačenje duš, gostobesedni in „neumorno“ delavni Žičkar (dika slov. naroda) pa, da so eksercije na srednjih šolah odmor duše. Iz tega sledi, da se morajo na srednjih šolah popačene duše oprati, da dobijo odmor duše, kateri jej prija najbolj v „počitnicah“.

Ako „liberalni“ naučni minister zagovarja stvari, ki so le pridobitev klerikalcev, potem se ne čudimo dr. Tavčarju, če je rekel: „Hudobni jeziki na Kranjskem sicer trdijo, da naučnega ministra niti ne potrebujemo, ker oskrbuje bogočastno upravo knezoškof v Ljubljani itd.“

Vitez Gredolčič izgubil je vse pojme za boritev narodnega šolstva, ker mu je lastna oseba več nego napredek Slovenstva. Kdor sili slov. otroke v Katilinejeve vojašnice v Podturn in s svojo zloglasno politiko zavira zdrav razvoj „Šolskega doma“, ne more več biti „ljubljenec naroda“.

„Soča“ piše: Za Nemce in Italijane se skrbi povsod, na naši strani pa vse spi. Le seštejte nemške razrede v Gorici. Cela „vadžnica“, ki sicer tega imena ne zasluži, ni drugega nego ponemčevalnica. Drugod so te šole res vzorne šole, pri nas pa so za Slovence in Italijane te šole nemške ter je slovenščina, oziroma italijanščina že v tretjem šol. letu le neobligaten predmet, nemščina pa učni jezik. In teh razredov je nad deset. Zdaj prevzame vlada še 2 razreda nemškega „Schulvereina“ in — nikdo se ne protivi. Eviva Gredolcig!

Gregorčič, dr. Žlindra, Žičkar et tutti quanti, ki so najdelavnejši in najbolj katoliški možje (propria laus sordet), naj se „špegajo“ na mladem dr. Josipu Srebrničju, ki je ob priliki svojega promoviranja nosil poleg traka katoliške „Danice“ tudi svetinjo Marijine družbe.

Slomškarji in Slomškarice! Hura! Pokažite tudi vi svoje katoličanstvo na zunaj s plehastimi znaki, da vas bomo že od daleč poznali. Samo vaš ober-Slomškar dobi še posebno medajlo, ker se mu je peč podrla.

Ad curiosum naj navedem nekaj cvetkov iz „Slov. Učitelja“, podrobnejšo analizo gotovo prevzame g. tovariš „Sitar.“

V listnici uredništva vpraša nekdo (?), zakaj ne odgovarjajo, da je „Slov. Učit.“ katehetski list. „Ko bi hoteli zavračati vse budalosti, kar jih je v „Tovarišu“ nagromadenih, ne pridemo nikdar do konca. Škoda časa in črnila.“ Tako bedasto, naduto in samooblastno ne govori noben liberal, ko ima že „robe de Chambre.“

Svetno učiteljstvo dobi baje 500 izvodov „Slov. Učitelja“. Kdor to verjame, pride brez papeževega blagoslova in vic takoj v nebesa, saj pobožna laž — ni laž. Med učitelji in učiteljicami imajo mnogo marljivih sotrudnikov, ker „sploh se pa marsikaterim člankom itak pozna, da niso prišli iz duhovniških rok.“ Bogme, da dobro poznamo vaše spise iz duhovniških rok in tako zvanih učiteljskih: vilioris conditionis.

Če vržem 6. št. „Slov. Učit.“ na rešeto, mi ostanejo sledeče oslarije:

„To tolažilno vest imamo, da mi nesloge nismo krivi in zato nas ni strah!“ Id, quod erat demonstrandum!

Naši miroljubni in nedolžni klerikalci so včasih (kakor prilika nanese) tudi „soci“, „zakaj resničen, nesebičen interes za ljudstvo ni mogoč brez neke velike vodilne ideje in gonilne sile. Ta velika ideja je prepričanje, da so bratje vsi ljudje, bratje vsi narodi, kot stvari enega Boga in kar je več, kot sinovi enega „Očeta!“ Ali se temu članku „Najnovejše priznanje“ ne pozna, da je iz duhovniških rok?“ Vprašamo samo, zakaj, vaši bratci, nemški klerikalci in krščanski socialisti, niso unisono glasovali za slov.-nem. gimnazijo v Celju? Ja, Bauer, das ist etwas anderes!

Ljube duše! poslušajte dalje: „Prvi ljudski izobraževalci, ki jih pozna zgodovina, so bili ravno apostoli, ki so šli po vsem svetu oznanjovat ubogim evangelij, razglaševat njih prava.“ Odgovor na tako oslarijo je: „Selig sind die Armen am Geiste, denn ihnen gehört das Himmelreich!“ In vendar se „Slomškarji“ branijo z vsemi štirimi, da bi bili „nazadnjaki in mračnjaki.“ Sirote uboge, kedaj vas bode pamet srečala!

Ljubljanski „lemenaterji“ imajo to razvado, da vsako leto spišejo knjigo za mladino. Od takih mladih, rekel bi, zelenih „gaspudov“ ni družega pričakovati, kakor najdovršenejšo dovršenost nad vso kritiko, ker so malce infalibel.

Zato me jezi tista rahla graja „Marjetic“ v „Slov. Učit.“ namreč: „Tuintam res da morda česa nedostaja —“ (vidiš ga, kleka!) Zelo značilen pa je konec dotične ocene: „Po naši sodbi so marljivi gospodje (lemenaterji — patent-ljudje) pisatelji lahko veseli svojega lepega dela za nedolžno mladino! (Ali ni to neumestna katoliška konkurenca?) Nujna prošnja: „Vse prijatelje otrok prosimo: dajte mladini to knjižico v roke! Ne zato, ker je izšla iz duhovniških rok, marveč zato, ker je resnično lepa in dobra, ker je v njej tečne hrane za mlade duše.“

Hinavci! in še enkrat hinavci! Ali ste kedaj priporočali „Zvonček“, ki prinaša vendar za našo mladino tisočkrat tečnejšo hrano, nego sto lemenaterjev v tisoč letih? Pri latinskih „špehih“ zaprti leto in dan hočejo „gaspudje“ poznati otročjo dušo? O simplex simplicissimus!

Rešetar.

Dopisi.

Štajersko.

Napredno učiteljstvo, pozor! (Klerikalne limanice.) G. Fr. Jurkovič lovi spodnje štajersko učiteljstvo v slomškarije tako-le: „Liberalci in jungovci v novejšem času spet grdo napadajo vsako učiteljsko osebo na Štajerskem, pri koji čutijo le trohico verskega prepričanja. Da bi postali nezvesti svojim načelom dobro utrjeni, se ni treba bati; toda mladi narastek in pa omahljivi pristopajo k nasprotnikom, ki so energični in vsled tega močnejši, — ker pri nas ne najdejo zaslombe. Že iz tega je jasno, kako potrebna je na Štajerskem organizacija katoliško mislečih slovenskih učiteljev in vzgojiteljev, potrebna je pa tudi radi tega, da pokažemo, da nismo zaspanci in nazadnjaki itd., kakor nas nazivajo naši napihnjeni nasprotniki-kolegi v „Učit. Tovarišu“ in po drugih liberalnih listih, temveč da si upamo postaviti v konkurenco svoje moči z jungovsko nadutostjo. — Odložili smo se torej storiti prvi korak za ustanovitev štajerske podružnice Slomšek-ove zaveze in upamo, da nas boste podpirali tudi Vi. Prosim torej za Vaše nasvete v tej zadevi, prosimo pa tudi, da nam nabirate ude, pri kojih ločite zanesljive od manj zanesljivih, ali stanujejo v Vašem okraju ali drugod na Štajerskem. Ud more postati vsak, ki se bavi s poukom in odgojo, torej učitelj, učiteljica, katehet itd. Na delo torej, ljudstvo je za nami! Odgovor in poročilo prosimo vsaj do 10. marca t. l., da se za snovalni shod more o pravem času potrebno ukreniti, kojega nameravamo sklicati v torek po veliki noči v Maribor.*)

Šmarje pri Jelšah, 16. februarja 1902.

V imenu štajerskih odbornikov Slomšek-ove zaveze
Fr. Jurkovič.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Slovenska „Šolska Matica“. Odbor slovenske „Šolske Matice“ zelo obžaluje, da mu ni bilo mogoče, kakor je nameraval, na svetlo dati že ob Božiču l. l. svoje prve knjige. Toda na tej zamudi niso krive tiskarne in tudi ne pisatelji, ampak druge razmere. Društveniki naj pomislijo, da je naše podjetje še v povojih, in da nam je vse ležeče na tem, da

*) Ta shod se ni sklical, ker se je oglasilo premalo udov. Čast sp. štajerskemu učiteljstvu. Uredn.

bodejo naše objave ne le po vsebini, ampak tudi po obliki, kolikor je mogoče, dovršene. Zlasti nam je bilo na tem, da bi bil pravopis v vseh naših knjigah enoten, da bi se lahko po njem ravnali učitelji. V ta namen je bilo potrebno, da je prevzel jezikovno popravilo en sam popravljalec. In da se tri knjige ne popravijo kar tako, če se hoče vestno postopati in če ima popravljalec poleg tega različne druge posle ali pravzaprav, če mora to delo opravljati v svojih prostih urah, to pač ni težko razumeti. Nadejamo se, da bodo naši društveniki za to potrpljenje poplačani z večjo pravilnostjo društvenih knjig. Sicer pa ne bomo več dolgo rabili njihove potpežljivosti, kajti sedaj se tiskajo že zadnje pole. — H. Schreiner, predsednik slovenske „Šolske Matice“.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je imelo dne 19. marca t. l. svoje glavno zborovanje, v katerem se je izvolil nastopni odbor: Strmšek, predsednik; Sekirnik podpredsednik; Brinar in gđ. Mah, tajnik (ca); Bezjak, blagajnik; Debelak in Ferline, odbornika.

Po kratkem poročilu predsednika o društvenem delovanju v pretečenem letu poroča blagajnik, tov. Bezjak o denarnem stanju društva. Nabral je od 19 udov 36 K udnine, izdal pa je 35 K. Poleg tega ima društvo še nekaj kron organizacijskega fonda.

Predsednik je prinesel na ogled in toplo priporočal nastopni dve knjigi: Lehrplan od Fr. Polacka ter Lehrbericht (tednica) od Krämerja. — Za pogrebne stroške po pokojnem tovarišu Al. Krivicu in za njegov nagrobni spomenik se je nabralo 10 K 50 h. — V zadnjem zborovanju storjeni sklep, da se naj vadniški učitelj gospod Marin povabi, da pride prilično v naše društvo podavat o risanju, se izpremeni na ta način, da se gospod Marin naprosi, naj prevzame dotično podajanje o priliki letošnje uradne učiteljske konference v Celju, ter se udom stalnega konferenčnega odbora naroči, da izposlujejo izvršitev tega sklepa. — Iz vprašalne skrinjice: a) Šolsko popisovanje ima izvršiti krajni šol. svet, a za šol. matico je odgovoren šolski vodja. Kako naj se to spravi v sklad? Odgovor: Šolski zakon je tukaj nejasen in pomanjkljiv. b) Kdo da nadučitelju dopust do treh dni? Odgovor: Zakon veli, da dá voditelju enorazrednice dopust do treh dni krajni šolski svet, analogno tedaj tudi voditelju večrazrednice t. j. nadučitelju. — Na predlog tov. Brinarja se uvedejo hospitacije ter se vrši prva hospitacija tekom tega poletja v Zibiki. — Prihodnje zborovanje bode v nedeljo, 4. maja.

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo 20. sušca t. l. v Št. Ilju pri Velenju. Udeležba je bila prav dobra. V zvezi je bila hospitacija, ki se je vršila pred zborovanjem. V prvem razredu je podajala gospica Zorka Legat računsko sliko ter petje, v drugem razredu tov. nadučitelj gosp. Trobaj risanje zemljevida štajerske dežele, potem petje.

Po skoraj dve uri trajajoči hospitaciji se je razvila o nji kaj živahna debata. Konec vsej debati pa je bilo odobravanje! Gospici Zorki Legat in gosp. Trobaju se izreče iskrena zahvala za njiju trud!

Po iskrenem pozdravu predsednikovem (g. Koropec) ter po odobrenju zapisnika prejšnjega zborovanja se objavijo dopisi. Priporoča se Ganglova knjižnica za mladino. Vabila v naročitev se članom našega društva razdele. — Prečita se dopis, v katerem se naznanja vzrok zakasnitve knjig „Šol. matice“, ter dopis okr. šol. sveta glede konferenčnih elaboratov.

Enoglasno se sprejme predlog, da se naj ustanovitelj našega društva, gosp. Hernaus, nadučitelj v Šoštanju, voli častnim članom. Iskrene čestitke so donele zaslužnemu pedagogu in društveniku po vsej dvorani. Vidno ginjen se zahvaljuje slavljenec ter obeta, da hoče i v bodoče v tem društvu žrtvovati svoje moči v prosep narodne šole. Prvemu častnemu udu našega društva kličemo iz dna srca: „Još mnogaja leta!“

Sprejel se je tudi predlog, naj društvo osnuje mešan pevski zbor. Za pevovodjo istega se izvoli gosp. Trobaj, nadučitelj v Št. Ilju.

Da se vsi pojavi v teku društvenega delovanja trajno zabeležijo ter tako tvorijo zgodovino tega društva, naj se uvede „spominska knjiga“. V naročitev in urejevanje iste se naprosi tov. izpod Loma.

Nadalje se sklene, da zboruje „Šal. učit. društvo“ prvi četrtek v juniju. K temu našemu zborovanju se pa naj povabijo sosedna učit. društva, kakor gornjegrajsko, savinjsko in celjsko. Z ozirom na to, se je izbral za zborovanje kraj ob železnici in kolikor možno bliže imenovanih društev. Votiralo se je za „Št. Martin ob Paki“ (Rečica). — Bratskim društvom kličemo že sedaj: „Na svidenje v Rečici!“

Končno čestita predsednik g. Levstiku, ter g. Prištovškemu glede njihovih imenovanj v Celje oziroma v Žalec; obenem pa konstatuje, da izgubi z njima naše društvo dva neutrudno delujoča tovariša. — V prostorih tamošnjega gostilničarja g. Kranjca pa se je po zborovanju razvila prav vesela zabava, kateri so se pridružili še iz Šoštanja: gospa Vošnjakova, soproga dež. poslanca; gospa Mihelič, sod. svet. soproga; gospa Vrečkova; iurist g. Vošnjak ter g. Hrašovec. Iz Skal: g. Trafenik. Iz Velenja: gospica Skubiceva in g. Krener.

Iskrena hvala gospej Trobajevi za ljubeznivi trud in okusno okrepčilo pred zborovanjem. — Krasno je bilo v Št. Ilju! Da nam bilo i v Rečici!

Korošec.

Kozjansko učiteljsko društvo imelo je dne 2. sušca t. l. v ljudski šoli v Kozjem prvo letošnje zborovanje. Udeležba je bila ugodna, zakaj navzočih je bilo od 30 društvnikov 25. Kakor menda povsod, imamo seveda tudi pri nas nekaj tovarišev, ki vedno bleste z odsotnostjo. Nekdo prav marljivo obira društvo, podtikajoč mu nedelavnost in dr., in to je mož, ki še dosedaj za društvo ni storil niti trohice.

Po pozdravu gosp. predsednika Morica, ki predstavi društvu novo pristopivši gospici Josipino Bezljaj in Ivanko Zupančič iz Št. Vida ter gosta gospo Lovrec iz Ulimja, se prečita in odobri zapisnik o zadnjem zborovanju.

Pri drugi točki vsporeda: „Dopis gosp. predsednika okr. šol. sveta na zastopnika učiteljstva za kozjanski okraj“, predlaga g. Hočevnar, da se zastopnik učiteljstva toliko časa ne sme udeležavati sej okr. šol. sveta, dokler ga z ukazom k temu ne prisili c. kr. dež. šol. svet. Sprejeto. Temu sledi poročilo tajnika in blagajnika. Iz tajnikovega poročila je povzeti, da je imelo društvo v preteklem letu 30 rednih udov. Zborovalo je štirikrat in vsakokrat ob povoljni udeležbi.

Obpravnavale so se sledeče teme: 1. „O zbirki risank za brezpično risanje“ — g. Pulko; 2. „Vzgoja pravnega čuta“ — g. Gradišnik; 3. „Kako zagotovi učitelj svojemu učenemu delovanju trajen vspeh?“ — g. Pulko; „Matematični zemljepis v ljudski šoli“ — g. Moric; 5. „Katere črke naj se rabijo pri pisanju v ljudski šoli?“ — g. Medved; 6. „Risanje v ljudski šoli“ po J. Marinu. Rešilo se je pa tudi mnogo drugih stvari.

G. blagajnik poroča, da je imelo društvo lansko leto 61 K 68 v dohodkov in 37 K 34 v stroškov; tako je prebitka 24 K 34 v. Dobro je gospodaril!

Pri točki: „Obravnava šolskih zamud“ se je razvil živahen razgovor.

Izid odborove volitve je sledeč: Predsednik g. Šetine — Prevorje; podpredsednik g. Moric — Št. Peter; tajnik g. Germovšek — Pilštanj; blagajnik g. Gajšek — Buče; pevovodja g. Lovrec — Ulimje; odbornika: g. Böheim — Kozje in g. Šket — Podsreda.

Novi predsednik se zahvali za izvolitev ter pozivlja v jedrnatem govoru zbrano učiteljstvo k složnemu delovanju. Končno se učiteljstvo posvetuje, kako naj bi društvo slavilo petdesetletnico učiteljevanja staroste gosp. Jožefa Čižeka, nadučitelja na Pilštanju. S koncem tekočega šolskega leta preteklo bode 50 let, kar je trdi učiteljski kruh. Jako redka prikazen. Na predlog g. Bračiča se sestavi pripravljalni odbor, ki naj potrebno ukrene. V ta odbor so izvoljeni gg. Šetine, Hočevnar, Böheim in gospica Berthold. Prihodnje zborovanje bo dne 4. maja t. l. ob 2. uri popoldne v Kozjem.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. List s podobami za slovensko mladino. Številka 4. Leto III. V praznični obleki je izšel za Veliko noč naš ljubezni „Zvonček“. Slovenski akademični slikar, dobro znani ilustrator g. Ivan Vavpotič, je okrasil to številko z 12. izvirnimi slikami in sličicami, med katerimi so 4 izšle v 1 barvi, dve pa v 2 barvah. Slike so prav lepe in okusne ter se je posrečil tudi tisk. Ta „Zvončkova“ številka je najlepše darilce slovenski mladini, in ker jo je dobiti tudi posamezno, jo priporočamo tudi onim, ki niso „Zvončkovi“ naročniki. Vsebina je tale: Bajka o roži. Pesem. Zložil E. Gangl. — Božji poljub. (Legenda). Pesem E. Gangl. — Kako sem nosil „Alelujo“. Spisal E. Gangl. — V nedeljo popoldne. Spisal Ivan Škrjanec. — Pot na žago. Spisal Ivan Prijatelj. — Turek. Pesem. Zložil Oton Zupančič. — Mater je zatajil. Spisal Ivan Cankar. — V gozdu. Pesem. Zložila Vida. — Pozdrav. Pesem. Zložil E. Gangl. — V pipi ni tobaka. Pesem. Zložil Fr. Žgur. — Pesem o rožah. Zložila Bogomila. — Pouk in zabava: Kralj Matjaž. Uglasbil K. Jeraj. — Drobiž.

„Ljubljanski Zvon“. Vsebina aprilskega zvezka: 1. V. S. Fedorov: Pir. Balada. — 2. Josip Kostanjevec. Noč. Povest. — 3. A. Gradnik: V tihi noči. Pesem. — 4. C. Golar: Jaz nimam lepe ljubice. Pesem. — 5. Akil Volynskij: Ruski novelisti. — 6. C. Golar: Iz bosanskega perivoja. Pesem. — 7. A. Askere: Rapsodije bolgarskega goslarja. IV. Bratogovski topovi. — V. Teohana Čistemenska. — VI. Mati Tonka Obretenova. — 8. Veljko Obradov: Pesnik fra Grga Martić. — 9. Podlimbarski: Tovariš Damjan. Povest. 10. R. Perušek: Srbsko šolstvo. — 11. E. Gangl: Med dobrimi znanci. Črtica. — 12. Književne novosti. Dr. Fr. Ilešič: Dr. Franz Tetzner: Die Slaven in Deutschland. — R. Perušek: Jovan Dučić. Pjesme. — N. V. Gogol: Taras Bulba. — 13. Glasba. Dr. K. Foerster: Novi akordi. — 14. Slovensko gledališče. Onjegin: A. Drama. — L. Pahor: B. Opera. — 15. Upodabljajoča umetnost. Arhitekt Ciril Koch. — Peter S. Žmitek: Razstava slik „Društva moskovskih umetnikov“ v Peterburgu. — 16. Med revijami. „Česká Revue“. — Askere: „Sport & Salon“. — 17. Splošni pregled. Nemške višje gimnazije na Kranjskem. — Javna predavanja v Ljubljani. — A.: Ponemčevanje in pomadjarjevanje Slavonije. — Kaj je vsenčilišče? — Celjska utrakvistna gimnazija. — Zavod sv. Nikolaja v Trstu. — Popravek. — Upravišтво „Ljubljanskega Zvona“ prosi vladno tiste gg. naročnike, kateri za letoš še niso poslali naročnine za „Ljubljanski Zvon“, da jo blagovolé najkasneje do 20. aprila t. l. poslati, sicer bi bilo, žal, primorano jim od 1. maja nadalje pošiljanje ustaviti.

Društvo sv. Jeronima je namenilo letos svojim članom te-le knjige: 1. koledar „Danico“ za leto 1903. 2. Tome Kempčana: „Nasleduj Krista v drja. St. Bosanca prevodu, 3. povest: „Čovjek snuje, Bog odredjuje“, spisal Dragotin Jovan, 4. Pripovedi iz hrvatske povjesti“ od drja Rudolfa Horvata. Tem se utegne pridružiti še peta knjiga: nadaljevanje Kosmákovih „Slik iz svakidanjega života“. Za neznatno letnino ene krone prejme vsak član meseca grudna po 4 ali celo 5 knjig leposlovne in poučne vsebine. Dosmrtniki plačajo enkrat za vselej 10 K. Posestrima društva sv. Jeronima — naša družba sv. Mohorja je razširjena tudi na Hrvatskem; enako naj si pridobi na Slovenskem mnogo članov društvo sv. Jeronima. Vpisati se je moči do konca tega meseca. Članarino, kateri naj se doda po 20 vin. poštne, sprejema poverjenik I. Vrhovnik, župnik v Trnovem v Ljubljani, ali njegov pooblaščenec knjigovez in tovarnar g. Iv. Bonač.

„Gasilec“ prinaša v svoji 2. letošnji številki v proslavo 70letnice ustanovitelja kranjskega gasilnega društva g. Franca Doberleta na prvi strani pesem „Doberletu o sedemdesetlet-

nici“ (E. Gangl) potem pa daljšo črtico o jubilarju iz peresa Fr. Ks. Trošta.

„Planinski Vestnik“ ima v svoji 3. letošnji številki sledečo vsebino: 1. Poročilo o delovanju „Slov. planinskega društva“ in njegovih podružnic v l. 1902. 2. Društvene vesti. 3. Imenik članov „Slov. planinskega društva 1901. l. 4. Pravila „Slov. planinskega društva“.

Aprobirano Berilo. C. kr. ministrstvo za nauk in bogočastje je z odredbo z dne 18. marca 1902, št. 6719, Berilo: Schreiner Henrik in Hubad Fr., Čitanka za obče ljudske šole. (Izdaja v štirih delih.) II. del. (Za drugo in tretje leto štiri- in večrazrednih ljudskih šol.) Dunaj 1902. C. kr. zaloga šolskih knjig. Cena 90 h, potrdilo za porabo na ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vestnik.

Osobne vesti. Učitelji so imenovani: Pri Sv. Lenartu v Slov. goricah začasni učitelj g. J. Urek iz Gor. Polskave, pri Sv. Martinu pri Vurberku začasni učitelj g. Anton Namestnik, v Šmarjeti na Pesnici definitivni učitelj g. Karol Majer, v Selnici defin. učiteljica gđe. Fr. Konečnik, na Rečici učiteljska suplentinja gđe. Ljud. Božič. V pokoj je stopil defin. učitelj g. J. Stöger na Bizeljskem in g. Berta Hödl v Šmarjeti. — Za voditelja na 3. razredno šolo v Mirnu je imenovan g. Alojzij Urbančič, doslej nadučitelj v Batujah; na 2. razredno v Grgarju g. Anton Alf. Vodopivec, učitelj pri Voglarjih; na 1. razredno v Rupi g. Anton Ferlat, prov. nadučitelj v Št. Martinu; za 1. razredno v Vederjanu je imenovan voditeljem g. Moric Benič, doslej tamkaj provizorično; definitivnim na svojem mestu je imenovan gosp. Rihard Gorjup, potovalni učitelj za Srednje-Kambreško; na ekspozituro v Dobravljah pride g. Fr. Mermolja, sedaj učitelj za Podlako-Dolenje-Lokovec; dalje so imenovani definitivnim na sedanjih mestih gg. Karol Bratina v Šmarjah pri Ajdovščini, Rajko Gradnik v Kozani ter gospici Alojzija Gulin v St. Martinu in Ernesta Skočir v Lokavcu.

Deželni šolski nadzornik za Kranjsko, gosp. Fran Hubad, je bil od cesarja sprejet v avdijenci.

Sestanek okrajnih šolskih nadzornikov se je vršil na velikonočno soboto v Ljubljani. Predsedoval je deželni šolski nadzornik g. Hubad. Šlo se je za pedagoške zadeve.

Zahvala. „Slovenska Matica“ je podarila tukajšnji šolski knjižnici nepričakovano veliko število knjig, za katere se izreka najsrčnejša zahvala. Tudi „Pedagogičnemu društvu v Krškem“ izreka se tem potom zahvala za podarjene knjige. Izvzemši šolarsko knjižnico bila je naša šolska knjižnica do sedaj prazna. Šolsko vodstvo v Loki pri Žusmu, marca 1902 F. Rošker, nadučitelj.

Matica Hrvatska. Tukajšnje poverjeništvo Matice Hrvatske je te dni razposlalo lanske Matične knjige. Ko bi jih kdo izmed gg. članov ne prejel, naj se blagovoli oglašiti pri knjigovezu g. Bonaču. Proti plačilu 6 K se še vedno sprejemajo člani za l. 1901 ter dobe po devet krasnih knjig, katerih je še polno v zalogi.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 791.

Kranjsko.

Na II. mestni deški 5. razrednici v Ljubljani je stalno podeliti učiteljsko službo s službenimi prejemki, kakor jih določuje zakon z dne 14. maja 1898 dež. zak. št. 25.

Prošnje za to službo naj se vložijo po predpisanem potu do 1. maja 1902 pri podpisnem šolskem oblastvu.

Zakasnele ali nedostatno opremljene prošnje se ne bodo upoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, 22. marca 1902.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrst. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Korén. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.